ต้นหมากผู้หมากเมีย ไม้มงคลใบสวย ความหมายดี พร้อมวิธีปลูกและดูแลให้เจริญงอกงาม

นำเสนอเมื่อ : 18 พ.ย. 2569

ต้นหมากผู้หมากเมีย ไม้มงคลใบสวย ความหมายดี พร้อมวิธีปลูกและดูแลให้สีสดตลอดปี

ต้นหมากผู้หมากเมียเป็นไม้ประดับที่คนไทยรู้จักและนิยมปลูกกันมานาน
โดดเด่นด้วยใบเรียวยาวที่มีสีสันหลากหลาย ทั้งเขียว แดง ม่วง ชมพู และสีด่างผสมกันอย่างสวยงาม
นอกจากช่วยเพิ่มความสดชื่นให้สวนและบริเวณบ้านแล้ว ยังเป็นต้นไม้ที่ผูกพันกับความเชื่อเรื่องความรัก
ความกลมเกลียว และความเป็นสิริมงคลของครอบครัวอีกด้วย

รู้จักต้นหมากผู้หมากเมีย

ต้นหมากผู้หมากเมียมีชื่อวิทยาศาสตร์ที่ยอมรับในปัจจุบันว่า *Cordyline fruticosa* (L.) A.Chev.
จัดอยู่ในวงศ์หน่อไม้ฝรั่ง (Asparagaceae) มีชื่อเรียกอื่น เช่น มะผู้มะเมีย หมากผู้ และหมากปู่
ส่วนชื่อภาษาอังกฤษที่พบได้บ่อยคือ *Ti plant*หรือ *Hawaiian ti plant*

พืชชนิดนี้เป็นไม้พุ่มเขตร้อน ลำต้นตั้งตรง อาจขึ้นเป็นต้นเดี่ยวหรือแตกเป็นกอ
เมื่อเติบโตเต็มที่และปลูกในพื้นที่เหมาะสมสามารถสูงได้หลายเมตร ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงเวียนสลับรอบลำต้น
รูปร่างเรียวแหลมหรือคล้ายใบหอก ส่วนสีและลวดลายของใบขึ้นอยู่กับพันธุ์ปลูก

หมากผู้หมากเมียสามารถออกดอกเป็นช่อแตกแขนง มีดอกเล็กสีขาว ครีม หรือม่วงอ่อน และมีผลกลมเมื่อสุก
โดยทั่วไปผู้คนนิยมปลูกเพื่อความสวยงามของใบมากกว่าดอก

ทำไมจึงเรียกว่า “หมากผู้หมากเมีย”?

ชื่อหมากผู้หมากเมียสะท้อนการมองพืชชนิดนี้ว่าเป็นสิ่งที่มาเป็นคู่กัน
คนไทยบางท้องถิ่นจึงเชื่อมโยงชื่อเข้ากับความหมายของการอยู่รวมกันอย่างปรองดอง
โดยเฉพาะความรักของคู่สามีภรรยาและความสุขของสมาชิกในบ้าน

ตามความเชื่อพื้นบ้าน การปลูกหมากผู้หมากเมียไว้ประจำบ้านเป็นสัญลักษณ์ของความรักที่มั่นคง ครอบครัวอบอุ่น
และความเป็นสิริมงคล มีคำบอกเล่าบางแห่งว่าควรปลูกทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือหรือเริ่มปลูกในวันอังคาร
อย่างไรก็ตาม เรื่องทิศและฤกษ์ปลูกเป็น **ความเชื่อทางวัฒนธรรม** ไม่ใช่ข้อกำหนดทางพฤกษศาสตร์
สิ่งที่มีผลต่อการเจริญเติบโตจริงคือแสง น้ำ ดิน และการดูแลที่เหมาะสม

ในวัฒนธรรมฮาวาย พืชชนิดเดียวกันนี้เรียกว่า *Ti plant*และมีความเกี่ยวข้องกับประเพณีและความเชื่อเรื่องโชคดีเช่นกัน

ประโยชน์ของต้นหมากผู้หมากเมีย

1. **เพิ่มสีสันให้บ้านและสวน**

ใบของหมากผู้หมากเมียมีสีสันสะดุดตา เหมาะสำหรับใช้เป็นจุดเด่นในสวนหย่อม ปลูกริมทางเดิน จัดกลุ่มเป็นแนวรั้วเตี้ย หรือปลูกลงกระถางประดับเฉลียงและพื้นที่รับแสงในบ้าน สามารถจับคู่กับไม้ใบเขียวเพื่อให้สีแดงหรือสีม่วงของใบดูโดดเด่นมากขึ้น

2. เป็นไม้ประดับที่มีหลายลักษณะให้เลือก
พันธุ์ปลูกต่าง ๆ มีลวดลายและเฉดสีแตกต่างกัน ทั้งใบเขียวแซมชมพู ใบแดงเข้ม ใบม่วง และใบด่าง ผู้ปลูกจึงสามารถเลือกให้เข้ากับรูปแบบสวนหรือการตกแต่งบ้านได้หลากหลาย

3. มีคุณค่าด้านความเชื่อและวัฒนธรรม
สำหรับผู้ที่ชื่นชอบไม้มงคล หมากผู้หมากเมียเป็นสัญลักษณ์ของความรัก ความสามัคคี และการอยู่รวมกันอย่างรมเย็น
บางชุมชนนำใบหรือส่วนอื่นของพืชไปใช้ประกอบพิธีกรรมตามประเพณีท้องถิ่น

4. มีการใช้ประโยชน์ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น
มีบันทึกการใช้ประโยชน์จากต้นหมากผู้หมากเมียในบางชุมชน เช่น การใช้ส่วนต่าง ๆ ในพิธีกรรม หรือการใช้ตามตำรับพื้นบ้าน
อย่างไรก็ตาม **การใช้เป็นสมุนไพรไม่เท่ากับการพิสูจน์ว่ารักษาโรคได้** และไม่ควรนำใบ ราก หรือส่วนอื่น ๆ มาต้มดื่มหรือรับประทานเพื่อรักษาอาการป่วยด้วยตนเอง เพราะมีข้อมูลด้านความเป็นพิษที่ต้องระมัดระวัง

วิธีปลูกต้นหมากผู้หมากเมียให้ใบสวย

แสงแดด: ชอบพื้นที่สว่างและแสงแดดรำไรหรือแดดเช้า
หากอยู่ในอาคารควรวางใกล้หน้าต่างที่ได้รับแสงสว่างเพียงพอ แสงน้อยเกินไปอาจทำให้สีใบไม่สด สวนแดดบ่ายที่แรงจัดอาจทำให้ใบไหม้ได้ โดยความทนแดดแตกต่างกันตามพันธุ์และสภาพการปลูก

ดิน: ใช้ดินร่วนที่มีอินทรียวัตถุและระบายน้ำดี หากปลูกในกระถางควรมีรูระบายน้ำเพื่อไม่ให้น้ำขังบริเวณราก
น้ำ: รดน้ำให้ดินชุ่มอย่างพอดี แล้วรอให้ดินชั้นบนเริ่มแห้งก่อนรดครั้งถัดไป ไม่ควรปล่อยให้ดินแฉะตลอดเวลา เพราะเสี่ยงต่อการเกิดรากเน่า

ความชื้น: หมากผู้หมากเมียชอบอากาศค่อนข้างชื้น หากปลูกในห้องปรับอากาศที่แห้งมาก ปลายใบอาจเป็นสีน้ำตาลได้ ควรหลีกเลี่ยงการวางชิดช่องลมแอร์

ปุ๋ยและการตัดแต่ง: สามารถให้ปุ๋ยสำหรับไม้ประดับในอัตราที่เหมาะสมเป็นระยะ และตัดใบแห้งหรือใบเสียออกเพื่อให้ต้นดูสะอาดสวยงาม ไม่ควรใส่ปุ๋ยมากเกินไป

ขยายพันธุ์หมากผู้หมากเมียอย่างไร?

วิธีที่นิยมและทำได้ง่ายคือ **การปักชำลำต้น** โดยเลือกต้นแม่ที่แข็งแรง ตัดลำต้นเป็นท่อนที่มีข้อ แล้วปักลงในวัสดุปลูกโปร่งชื้นหรือวางท่อนลำต้นในวัสดุปักชำที่เหมาะสม ตั้งไว้ในบริเวณแสงรำไร รักษาความชื้นพอดีและหลีกเลี่ยงน้ำขัง เมื่อเกิดรากและแตกยอดใหม่จึงย้ายลงกระถางหรือแปลงปลูกได้

การขยายพันธุ์ด้วยท่อนลำต้นช่วยให้ได้ต้นใหม่ที่คงลักษณะใบของต้นแม่ เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการปลูกเพิ่มเติมหรือแบ่งปันให้คนรู้จัก

ปัญหาที่พบบ่อยในการปลูก

- **ใบซีด สีไม่สด:** อาจได้รับแสงไม่เพียงพอ ควรปรับตำแหน่งให้มีแสงมากขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป
- **ปลายใบแห้งเป็นสีน้ำตาล:** อาจเกี่ยวข้องกับอากาศแห้ง ดินแห้งเกินไป หรือการสะสมของเกลือจากปุ๋ย
- **ใบเหลืองและดินแฉะ:** อาจเกิดจากการให้น้ำมากเกินไป ควรตรวจการระบายน้ำและสภาพราก
- **ใบเป็นจุดหรือมีแมลงเกาะ:** ควรตรวจดูเพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย ไรแดง หรือโรคใบจุด และจัดการตามปัญหาที่พบ

ข้อควรระวัง โดยเฉพาะบ้านที่มีสัตว์เลี้ยง

หมากผู้หมากเมียมีสารในกลุ่มซาโปนินและมีรายงานความเป็นพิษต่อสุนัขและแมว
หากสัตว์เลี้ยงกัดกินอาจมีอาการอาเจียน น้ำลายไหล เบื่ออาหาร หรือซึม
จึงควรวางต้นให้พ้นระยะที่สัตว์เลี้ยงเข้าถึงได้ และพาไปพบสัตวแพทย์หากสงสัยว่ากินเข้าไป
สำหรับคน การกินส่วนของพืชอาจทำให้ระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร
และน้ำยางอาจทำให้ผิวระคายเคืองในบางราย จึงไม่ควรทดลองกินหรือใช้พืชสดรักษาโรคเอง
และควรสวมถุงมือเมื่อตัดแต่งหากผิวบอบบาง

สรุป

ต้นหมากผู้หมากเมียเป็นไม้ประดับที่ผสมผสานความสวยงามของใบเข้ากับคุณค่าทางวัฒนธรรมได้อย่างลงตัว สีใบที่หลากหลายทำให้เหมาะกับการจัดสวนและตกแต่งบ้าน ส่วนความเชื่อเรื่องความรัก ความสามัคคี และความเป็นสิริมงคลก็ทำให้เป็นต้นไม้ที่หลายครอบครัวนิยมปลูก หากเลือกตำแหน่งที่มีแสงเหมาะสม ใช้ดินระบายน้ำดี และรดน้ำอย่างพอดี ก็สามารถเลี้ยงให้เติบโตและมีใบสวยได้ โดยต้องระมัดระวังเรื่องการกินส่วนของพืชและสัตว์เลี้ยงภายในบ้าน

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1. Royal Botanic Gardens, Kew. *Cordyline fruticosa (L.) A.Chev.* https://powo.science.kew.org/taxon/533580-1
2. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย (TH-BIF): หมากผู้หมากเมีย. https://thbif.onep.go.th/taxons/detail/10761
3. North Carolina State University Extension. *Cordyline fruticosa – Good-Luck Plant.*https://plants.ces.ncsu.edu/plants/cordyline-fruticosa/
4. University of Florida IFAS Extension. *Cordyline fruticosa: Ti Plant.* https://ask.ifas.ufl.edu/publication/fp141
5. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน). *หมากปู๊ (หมากผู้หมากเมีย).*https://hkm.hrdi.or.th/Knowledge/detail/128
6. ASPCA. *Toxic and Non-toxic Plants: Ti-Plant.* https://www.aspca.org/pet-care/aspca-pois-n-control/toxic-and-non-toxic-plants/ti-plant